

VÁLOGATÁS A SZERZŐI JOGI SZAKÉRTŐ TESTÜLET SZAKVÉLEMÉNYEIBŐL

FILMALKOTÁS 3D-S FELDOLGOZÁSÁNAK SZERZŐI JOGI KÉRDÉSEI

SZJSZT-16/11/02 kiegészítő szakértői vélemény [az alapszakvélemény megjelent az Iparjogvédelmi és Szerzői Jogi Szemle 6. (116.) évfolyam 6. számában]

A megbízó által feltett, a kiegészítő szakértői vélemény tárgyát képező kérdés

Megerősíti-e a Szerzői Jogi Szakértő Testület, hogy a C. Kft. által az M.N.D.A. és F. (a továbbiakban: M.), a ... című 2D (a továbbiakban „film”) – a szakvélemény alapját képező tényállásban rögzített módon történő – átdolgozása vonatkozásában kötendő felhasználási szerződés nem terjesztési szerződésnek minősül, illetve a film ezen tervezett átdolgozása a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény, valamint a mozgóképről szóló 2004. évi II. törvény (Filmtörvény) alapján nem tartozik a terjesztés fogalmába?

Az eljáró tanács kiegészítő szakértői véleménye

Amennyiben az alapszakvéleményben részletesen kifejtett feltételek megvalósulása mellett a C. Kft. megbízó által létrehozott digitális 3D filmalkotás az eredeti 2D film átdolgozásának minősül, úgy az átdolgozás eredményeként a szakvéleményben részletezett jogi indokok alapján az Szjt. 29. §-a értelmében az eredetihez képest más, új, származékos mű jön létre. A szerzői jogosult, azaz az M. engedélye ennél fogva magához az átdolgozáshoz szükséges.

Az Szjt. alapján az átdolgozás (Szjt. 29. §) különbözik a szerzői jogi értelemben vett terjesztéstől (Szjt. 23. §, 23/A. §). A két felhasználási mód az Szjt. értelmében tehát különbözik egymástól.

Ahogy a szakvélemény 2. kérdésre adott válaszában kifejtésre került, az M. által vagyongazdálkodási tevékenysége keretében gyakorolt terjesztési jog terjedelmét a Filmtv. 2. § 15. pontja oly módon határozza meg, hogy az magában foglalja a forgalmazással, illetve az arra történő felkínálással, a moziüzemeltetéssel, a filmalkotás bármely adathordozón, így különösen videón és DVD-n történő kiadásával, értékesítésével, bérbeadásával, haszonkölcsönbe adásával, filmalkotásoknak az EGT-államok területére történő kereskedelmi célú behozatalával, illetve kereskedelmi célú birtoklásával megvalósuló szerzői felhasználási jogokat. A Filmtv. terjesztési jogra vonatkozó definíciója azonban nem foglalja magában a filmalkotás átdolgozására vonatkozó, az Szjt. 29. § szerinti szerzői felhasználási jogot.

A fentiek, illetve az alapszakvéleményben részletesen kifejtett indokok alapján az eljáró tanács megerősíti, hogy a filmnek a leírt módon tervezett átdolgozása sem az Sztj., sem a Filmtörvény alapján nem tartozik a terjesztés fogalmába.

Dr. Tomori Pál, a tanács elnöke
Dr. Sár Csaba, a tanács előadó tagja
Dr. Kiss Zoltán, a tanács szavazó tagja

* * *

BALETTPRODUKCIÓ EGYÉNI, EREDETI JELLEGE

SZJSZT-20/11

A Fővárosi Bíróság megkeresése

A kirendelő végzésben feltett kérdések

1. A keresetlevél mellékletét képező, kézzel írt anyag (kéziratszüksé és ennek a felperes által gépelt változata – F/15.) tekinthető-e szerzői jogi védelem alatt álló egyéni-eredeti jellegű alkotásnak, amely a ... című mű (alpmű) alapján készült ugyan, de a törvényi kritériumoknak megfelelően önálló műnek tekinthető?
2. Amennyiben az első kérdésre a válasz igen, az alperesek által készített későbbi változatokkal [gépelt szüzsé (F/6) és új szüzsé, A/II-III.3. alatt csatolva] összehasonlítva megállapítható-e az, hogy az alperesek felhasználták a felperes közreműködésével is elkészült, a felperes szerint szüzsének nevezett változatot!
3. Ha az első kérdésre a válasz nemleges, mert a kéziratszüksé nem tekinthető kész műnek, a szakértő állapítsa meg azt is, hogy az alperesek által csatolt¹ két változat (gépelt szüzsé és új szüzsé) olyan írott adaptációnak tekinthető-e, amely már alapjául szolgálhat a zenei rész megalkotásának, illetőleg a balett felépítésének!
4. A szakértő testület a 15. sorszámú iratban a felperes által feltett, az alpereseknek a 18. sorszámú iratban feltett észrevételekkel ellátott kérdések közül a jogkérdésnek nem minősülő, és az 1–3. alatti kérdésre adott válaszokban meg nem válaszolt kérdésekre is adjon választ!

¹ Az alperesek csak az új szüzsét csatolták (12. sorszámú irat, A/II-III. 3. alatt). Az ettől eltérő kérdés, hogy a gépelt szüzsé is – vitatottan – a felperes és az alperesek közös teljesítménye. Mivel a kirendelés két változatot említ, az eljáró tanács a vizsgálatba bevonta a gépelt szüzsét is.

Először az eljáró tanács a kirendelő végzés fenti, 4. alatt ismertetett felhívása alapján kiválasztotta, hogy mely kérdéseket kell megválaszolnia – figyelemmel a másod- és harmadrendű alperes 18.² sorszámú iratban tett észrevételeire – a 15. sorszámú iratban a felperes által feltett kérdések közül. E kérdéseket az eljáró tanács a kirendelő végzés kérdéseit követő sorszámmal látja el akként, hogy a kérdések logikus sorrendbe kerüljenek.

5. A szakmai szokások szerint egy irodalmi mű alapján készülő balettadaptációhoz szokott-e olyan szüzsé készülni, amely önálló irodalmi mű, és amelynek nem a koreográfus a szerzője (másod- és harmadrendű alperes kérdése – 18. sorszámú irat)?
6. Tekinthető-e a kézíratszüzsé, és a gépelt szüzsé származékos műnek (az alapmű átdolgozásának)? (A felperes 15. sorszámú iratban feltett 1. kérdésének része. A kérdés másik része megegyezik a kirendelő végzés 1. kérdésével.)
7. Meghaladja-e a kézíratszüzsé és a gépelt szüzsé a szakma által elfogadottnak tekintett dramaturgia fogalma (F/16.), valamint a Magyar színházművészeti lexikon elektronikus változata szerinti fogalom alapján minősített dramaturgiai teljesítmény szintjét akként, hogy egyéni-eredeti jelleggel rendelkezik? (A felperes 2. kérdése, amely tartalmilag ölelkezik a kirendelő végzés 1. kérdésével és a 6. kérdéssel. Az eljáró tanács a felek eltérő álláspontjainak összeegyeztetése útján fogalmazta meg a kérdést.)
8. Megállapítható-e, hogy az új szüzsé az alapműre, és nem a kézíratszüzsére vagy a gépelt szüzsére épül (az alperes kérdése, 18. sorszámú irat)?
9. Ha a 6. és 7. kérdésre igenlő a válasz, és az új szüzsé felhasználta a kézirat és a gépelt szüzsében megjelenő művet, továbbá sor kerül a kész balettmű új szüzsé alapján történő bemutatására, a kész balettmű tekinthető-e olyan műnek, amely a kézíratszüzsében és a gépelt szüzsében megjelenő egyéni-eredeti balettadaptáció alapján jön létre (a felek eltérő álláspontjainak egyeztetése útján megfogalmazott, a felperes 4. kérdése alapján feltett kérdés)?

Az eljáró tanács a kirendelő végzés felhívása alapján figyelmen kívül hagyja a felperes harmadik kérdését (F/15-ös irat) és az alperes ehhez tett észrevételét (F/17-es irat), mert a kérdést a bíróság által feltett 2. kérdés magában foglalja.

Az eljáró tanács szakvéleménye

I. Az eljáró tanács előzetes álláspontja

A felek vitájának az a lényege, hogy a szükség szerint az alapműhöz kapcsolódó különböző, a kész balettműhöz³ viszonyítva be nem fejezett szüzsék szerzői műnek minősülnek-e, és

² Az eljáró tanács szerint a 17. sorszámú iratról van szó.

³ A fogalmi zavar elkerülése végett: a kész balettmű még nem készült el.

ha igen, az eredeti/származékos mű minősítés szempontjából milyen viszonyban vannak az alapművel és egymással?

Az eljáró tanács több kérdésben alakított ki előzetes, az egyes kérdések megválaszolása során irányadónak tekintett álláspontot.

I. 1. A szüzséket az eljáró tanács a szinopszishoz hasonló szakirodalmi műhöz legközelebb álló, táncjáték [Szjt. 1.§ (2) bekezdés *d*) pont, más szóval táncművészeti alkotás, a továbbiakban: táncjáték] művázatának minősíti, amelyek részletessége, megformáltsága, az alapműhöz és a megcélzott kész balettműhöz (táncjátékhoz) fűződő kapcsolatuk erőssége alapján dönthető el, hogy műnek minősülnek-e. A minősítést a jelen esetben nehezíti, hogy nem áll rendelkezésre (és a tényállás szerint lehet, hogy nem is fog rendelkezésre állni) kész balettmű.

I.2. Az eljáró tanács megállapítja, hogy a szerzői jog által műként védett alkotások köre nem zár [Szjt. 1. § (2) bekezdés: „így különösen” – ezt követi a műfajtak példálózó felsorolása], ezért elvileg nem kizárt az egyéni-eredeti jellegű, szellemi alkotást megvalósító szüzsé védelme akkor sem, ha netán műfaji besorolásuk vitatott.

I.3. A szakmai szokások a szerzői mű minősítését nem ronthatják le. Nem a felek kereskedelmi szokásai és a táncjáték elkészítésének a munkafolyamata során a zenés színházi életben kialakult szokások, hanem a szerzői mű minőség objektív, törvényi ismérvei alapján lehet azt eldönteni, hogy a vizsgált szüzsék művek-e, és ha igen, egymásra, illetve az alapműre hogyan épülnek. Emiatt az eljáró tanács kizárja a vizsgálatból azt az állítást, hogy csak irodalmi alapmű nélkül készített táncjátékok esetében lehet beszélni a szüzsé (önálló) irodalmi műnek történő minősítéséről (a másod- és harmadrendű alperes a Csodálatos mandarin példáját említi).

I.4. A dramaturgiai (jellegű) teljesítmény szerzői jogi értékelését nem érintik a felek által álláspontjuk alátámasztására felhozott dramaturgia meghatározások. A szakértői vizsgálat kizárólag szerzői jogi szempontok alapján döntheti el, hogy az adott teljesítmény eredménye mű-e, vagy sem. Lehet, hogy általában a dramaturg csak „színpadra kivonatolja” az irodalmi művet minden alkotói teljesítmény, egyéni-eredeti jelleg hozzáadása nélkül. Akár tipikus is lehet, hogy az adott dramaturgiai teljesítmény szellemi tevékenységet ugyan igényel, de alkotó jelleget, szellemi alkotást nem mutat fel. A szerzői jog azonban nem zárja ki a kiválasztás, elrendezés, összeállítás szerzői jogi védelmét sem (vö. pl. Szjt. 7. §). Ezt összevetve azzal, hogy a szerzői jogi védelem alá tartozó művek köre nem zár, adott esetben lehet olyan következtetésre jutni, hogy a dramaturgiai teljesítmény részben a kiválasztás, összeállítás, részben a hozzáadott szellemi alkotóteljesítmény nyomán szerzői műbe torlik.

I.5. A szerzői jog átfogja a még be nem fejezett mű, illetve a mű elkészítése elkülöníthető szakasza során készített alkotás védelmét is. A szerzői jogi védelem a műre és ezen belül a mű azonosítható részére terjed ki [az Szt. 16.§ (1) bekezdésének a 2003. évi CII. tv. 53. §-ával megállapított szövege]. Ha pedig egy mű azonosítható részletének felhasználásához engedély szükséges, az másfelől annyit jelent, hogy ha egy szüzsé – feltéve, hogy a félkész állapotú alkotás is megfelel a szerzői mű minőségnek – még félkész állapotban van, annak felhasználása engedélyköteles (vö. A szerzői jogi törvény magyarázata, Complex, 2006, szerk: Gyertyánfy Péter, a továbbiakban: Nagykommentár, 99. o.).

E kérdést korábban már a bírói gyakorlat is hasonlóan válaszolta meg, pl. szoftver esetében (BH1993. 545. – A számítógépi programfejlesztő folyamat egyes elkülöníthető szakaszai is létrehozhatnak olyan önálló alkotásokat, amelyek külön szerzői jogi oltalomban részesülhetnek).

Nem csak funkcionális művekre igaz a bírói gyakorlatban is megerősített megállapítás. A BH1992. 324. sz. döntésben pl. egy szinopszis⁴ szerzői mű minősége volt kérdéses egy szövegkönyvhöz képest, és nem vetődött fel, hogy a szinopszis „félkész” jellege miatt – mintegy automatikusan – a szerzőség kérdése ne lenne vitatható. Egy be nem fejezett film szerzői jogi védelméről foglalt állást az SZJSZT-23/03-as véleményében. A rádiós és televíziós műsorformátumokkal kapcsolatos számos szakvéleményben rögzítette az SZJSZT, hogy egy végleges teljesítmény (műsorszám) alapjául szolgáló formátum – bár tipikusan nem éri el a szerzői mű szintjét, és csak ötletfüzér, vázlat – ha kellően részletes, és kifejtett gondolat-szövedék, elvileg tárgya lehet a védelemnek (SZJSZT-09/00, -26/00, -24/08, -08/10). Az SZJSZT-32/10 számú ügyben az eljáró tanács nem ismerte el a televíziós műsorszámhoz készített szinopszishoz nevezett irat védelmét, mert a „műsorleírások formai szempontból sem hordoznak egyéni, eredeti alkotásjellegű, kifejtésük nem egyéni, eredeti jellegű, a kidolgozás nem esztétikai megvalósítást céloz, hanem utasítások tárgyilagos leírását arra vonatkozóan, hogy milyen típusú műsort, milyen szabályrendszer szerint tervez/ajánl a felperes létrehozni (...). A műsorleírások kifejezőmódjának egyszerűsége, az esztétikai megformáltság hiánya miatt a tartalmi szempontokon túl a formai jegyek alapján is megállapítható, hogy a keresetlevélhez csatolt műsorleírások nem állnak szépirodalmi műként sem szerzői jogi védelem alatt.”

E megállapításból az ellenkezőre való következtetéssel levezethető, hogy ha a tartalmi/formai elemek felmutatnak egyéni-eredeti jellegű, túlmennek a szolgai másoláson a szellemi alkotótevékenység eredményeképpen, akkor egy kész mű „közbülső állomását” jelentő teljesítmény is alkalmas lehet a szerzői jogi védelemre. Az eljáró tanács utal emellett számos

⁴ Az eljáró tanács természetesen nem azonosítja a szinopszist egy alpműre épített szüzsével, azonban közös mindkét esetben, hogy a kész mű egy előkészítő fázisában elkészített teljesítmény mű minősége a kérdéses.

olyan építészeti ügyben készített szakvéleményre, amelyben a tervezés különböző fázisai-
ban készült, a létesítmény megvalósításához még nem elegendő terv szerzői jogi védelmé-
nek fennállhatósága mellett foglalt állást az SZJSZT.⁵

I.6. A kéziratszűzsé és a gépelt szűzsé, valamint az új szűzsé tételes összehasonlítása során a felperes által felsorolt (14. és 15. sorszámú irat) tényeket (egyezőségeket és különbözőségeket) a másod- és harmadrendű alperes 2011. július 4-i észrevételeiben nem vitatta. Álláspontjuk az, hogy a régi szűzsé minősítése az alapművel való összehasonlítástól függ, a gépelt szűzsé megfogalmazásainak többsége a harmadrendű alperes alkotása, és a kéziratszűzsé alkotó jellegűnek minősíthető elemei is a másodrendű alperestől származnak.

Emiatt az eljáró tanács nem végezte el ismételten a szűzsék tételes összehasonlítását, de szűrőpróbaszerűen ellenőrizte, hogy a felperesi tényállítások valósak-e. Az ellenőrzés eredményét az egyes kérdésekre adott válasz tartalmazza.

I.7. Az eljáró tanács szakvéleménye csak „pillanatfelvételnél” tekinthető. Ha sor kerül a kész balettmű színpadra állítására, ahhoz képest, hogy a színpadra állított mű mennyiben tér el bármelyik szűzsétől és az alapműtől, más lehet a vizsgált művek viszonya. Ez a szempont érdemben kihat a vitatott szerzőségi arányra is.

Válasz az összefüggő 1. és 5. kérdése, valamint a 6. és 7. kérdésnek a kéziratszűzsére vonatkozó részeire (e részeket dőlt betűvel jelöli az eljáró tanács)

1. A keresetlevél mellékletét képező, kézzel írt anyag (kéziratszűzsé és ennek a felperes által gépelt változata – F/15.) tekinthető-e szerzői jogi védelem alatt álló egyéni-eredeti jellegű alkotásnak, amely a ... című mű (alapmű) alapján készült ugyan, de a törvényi kritériumoknak megfelelően önálló műnek tekinthető?

5. A szakmai szokások szerint egy irodalmi mű alapján készülő balettadaptációhoz szokott-e olyan szűzsé készülni, amely önálló irodalmi mű, és amelynek nem a koreográfus a szerzője (másod- és harmadrendű alperes kérdése – 18. sorszámú irat)?

6. Tekinthető-e a kéziratszűzsé és a gépelt szűzsé származékos műnek (az alapmű átdolgozásának)? (A felperes 15. sorszámú iratban feltett 1. kérdésének része. A kérdés másik része megegyezik a kirendelő végzés 1. kérdésével.)

⁵ SZJSZT-18/2005, a tanulmányterv írásműként védett; SZJSZT-26/2004: tervek, vázlatok (látványterv) alkalmas a szerzői jogi védelemre; SZJSZT-28/2001/1-2 a látványtervek védelme stb.

7. *Meghaladja-e a kézíratszükség és a gépelt szükség a szakma által elfogadottnak tekintett dramaturgia fogalma (F/16.), valamint a Magyar Színházművészeti lexikon elektronikus változata szerinti fogalom alapján minősített dramaturgiai teljesítmény szintjét akként, hogy egyéni eredeti jelleggel rendelkezik?* (A felperes 2. kérdése, amely tartalmilag ölelkezik a kirendelő végzés 1. kérdésével és a 6. kérdéssel. Az eljáró tanács a felek eltérő álláspontjainak összeegyeztetése útján fogalmazta meg a kérdést.)

Az eljáró tanács először az 5. kérdésre válaszol. A szakmai szokások szerint a meglévő irodalmi mű átdolgozásával készült táncjátékok körében az irodalmi műből készült, a táncjáték alkotóelemeit még nem tartalmazó szüzsét általában nem tekintik önálló irodalmi műnek. A szakmai szokások szerzői jogi minősítés szempontjából való értékelésére az eljáró tanács már kitért az I.3. alatt.

Az eljáró tanács válasza az 1. kérdésre, valamint a 6. és 7. kérdés kézíratszükségére vonatkozó részeire

A kézíratszükség az alapmű felhasználásával készült származékos, félkész, az alkotói folyamat egy állomását megvalósító mű. Kimutatható, hogy nem minősül az alapmű szolgai másolásának, és megtestesíti szerzője szellemi alkotótevékenységét. Vázlatos jellegű, de e jelleg nem zárja ki szerzői művé való minősítését. [Abban értelemszerűen nem foglal állást az eljáró tanács, hogy ki(k) minősül(nek) a kézíratszükség szerzőjé(i)nek.]

Dramaturgiai teljesítményt tükröz, azonban bármely dramaturgiai fogalmat használjuk is a kézíratszükség alkotójá(i)nak tevékenységére, a tevékenység eredményének vizsgálata dönti el, hogy létrejött-e szerzői mű.

Két mű között, ha a második mű az elsőre támaszkodik, többféle viszony állhat fenn szerzői jogi szempontból. A legszorosabb viszonytól a legtávolabbi viszonyig haladva a következő kapcsolatok állhatnak fenn.

„Látható, hogy az átdolgozások határa egyrészt az eredeti vonást a műhöz nem adó változtatásoknál van (e határ alatt többszörözésről, esetleg plágiumról lehet szó, lásd SZJSZT-1/1986 sz. szakvéleménye, SZJSZT szakvéleményeinek gyűjteménye. II. köt. 61. o.). Másrészt az olyan műveknél, amelyekhez bár felhasználták egy másik mű azonos vagy hasonló formai vagy tartalmi elemét, de amelyekben ez többé már nem lényeges alkotórész. Ilyenkor az eredmény kizárólag az újabb mű alkotójának személyiségi elemeit hordozó, új szellemi tartalmú eredeti mű.” (Nagykommentár, a 29.§-hoz fűzött magyarázat 1.1. pontja). Az ilyen eltávolodott művet hívja a német/osztrák szerzői jog „freie Bearbeitung”-nak (részletesen kifejti a SZJSZT-16/08 sz. véleménynek a német és az osztrák jog leírását tartalmazó része).

A jelen esetben a kézíratszükség olyan szakirodalmi mű, amely részben többszörözi (táncjáték céljára „kivonatolja”) az alapművet, más, nem jelentéktelen részben azt átdolgozza, és egészen kis részben pedig attól eltávolodva önálló, új mű elemeket mutat fel. Ebből a szempontból annak a ténynek az I.5. alatt kifejtettek nyomán nincs jelentősége, hogy a kézíratszükség

önmagában, továbbalkotási folyamat nélkül még nem használható fel a táncjáték megalkotásához. Az átdolgozási és az új „mű” elemei – példálózóan – a következők: a színpadképre vonatkozó grafikai elemek, az alapműben meg nem levő jelenetek (F/15-ös irat, 2. o. alja és 3. o. teteje), a színpadi megvalósításhoz tartozó utasítások (pl. „üresen középtől robban a kép, balettkar+Stan, Mitch, Pabló, Steve, Eunice, Stella! EU-t látjuk felmenni a lépcsőn”).

A következő jellemző példák is mutatják az alkotói játéktér kihasználását, azaz a kézirat-szüzsé átdolgozást megvalósító egyéni-eredeti jellegét.

Az alapmű nem időfelbontásos szerkezetű, Blanche New Orleans-i megérkezésével kezdődik, és elmeagyógyintézetbe szállításával végződik. Blanche múltbeli sorsának alakulását a szereplők elbeszéléseiből tudjuk meg. Ebben van némi időfelbontás, de semmi esetre sem észlelhető az alapműben az az időfelbontás, amelyet a kézíratszükség alkalmaz. Az alapműben például előbb szerzünk tudomást Belle Rêve elvesztéséről (második kép, Stanley és Blanche párbeszéde, Blanche csomagjának átkutatása), mint Blanche házasságának kudarcáról (hatodik kép, Blanche elmeséli Mitch-nek, hogy férjét rajtakapta egy másik férfival, de utána együtt elmentek mulatni, valamint hetedik kép, Stella közli Stanley-vel, hogy Blanche férje, Allan „ferdehajlamú” volt).

A kézíratszükség megalkotásakor el kellett döntenet, hogy Blanche előéletének lényeges mozzanatai közül mi jelenjen meg (jelenhet meg a táncművészet eszközeivel) a színpadon, hogyan és milyen sorrendben. Így például a báli jelenet kiválasztása kezdőképnek, és a jelenet megvalósítása eltér az alapműtől. Az alapműben nem veszekszik Allan, a barátja és Blanche, hanem „*Úgy tettünk, mintha nem derült volna ki semmi. Igen, hárman egy autóban kimentünk a Moon Lake-i kaszinóba (nem bálba!), tökrészen és nevtünk egész úton. Hirtelen tánc közben a fiú, akihez feleségül mentem, otthagott és kirohant kaszinóból. Néhány pillanat ... egy lövés*”. A kézíratszükség báli jelenetében Blanche veszekszik Allannel, holott az alapmű hatodik képében olvasható elbeszéléséből az tűnik ki, hogy amikor rajtakapta férjét egy férfival, még nem is igen fogta fel, hogy mi történt. A kézíratszükség (II. felvonás 3. kép) „összehozza a félresikerült randevún Mitch-et, Allant és a barátját, holott az alapműben éppen a Mitch-el való kapcsolat Blanche egyedüli látszólagos menekülési útja, amelyet Stanley zár el azzal, hogy beszámol Mitch-nek Blanche múltjáról.

Hasonlóképpen alkotó jellegű a katonák szerepeltetése. Az alapmű hetedik képében a Stanley nyomozását követő elbeszélésből tudjuk meg, hogy Blanche a Flamingó Szállóban a közelében levő katonai tábor lakóinak is nyújtott szexuális szolgáltatásokat („*a nővéred lakása afféle 'Rúgj ki a hámból' jeligéjú tanya hírében állt*”). Más alkalommal Blanche múltjának ez a szelete nem kerül említésre. Ezt összevetve a kézíratszükséggel, a katonák az I. felvonás 9. képében és a II. felvonás 5. képében is megjelennek, mindegyik esetben szexuális életet élnek Blanche-sal.

Szintén egyéni-eredeti jellegű Belle Rêve elvesztésének színpadra állítása a kézíratszükségben. A régi ház elvesztéséről csak halvány utalásokat kapunk az alapműben (második kép, Stanley és Blanche párbeszéde, Blanche csomagjának átkutatása), míg a kézíratszükség II. felvonása egy egész képet szentel a ház elárverezésének.

A kézíratszüksé II. felvonás 7. jelenete az iskola – in flagranti. Blanche iskolai „múltjáról” az alaplumban korábban, másképp, közvetetten szerzünk tudomást.

Megállapítható tehát összességében, hogy a kézíratszüksé az alaplum mozgásnyelvre való átfordításának egy olyan fázisát valósítja meg, amely – továbbfejlesztés után – alkalmas lehet a mozgásnyelvre átfordítás teljes alapjául.

Válasz a 2., 6., és 7. kérdés gépelt szüzsére és új szüzsére vonatkozó, összefüggő részeire és a 8. kérdésre

Ad. 2. Amennyiben az első kérdésre a válasz igen, az alperesek által készített későbbi változatokkal [gépelt szüzsé (F/6) és új szüzsé, A/II–III.3. alatt csatolva] összehasonlítva megállapítható-e az, hogy az alperesek felhasználták a felperes közreműködésével is elkészült, a felperes szerint szüzsének nevezett változatot?

Ad. 6. Tekintható-e a kézíratszüksé és a gépelt szüzsé származékos műnek (az alaplum átdolgozásának)? (A felperes 15. sorszámú iratban feltett 1. kérdésének része. A kérdés másik része megegyezik a kirendelő végzés 1. kérdésével.)

Ad. 7. Meghaladja-e a kézíratszüksé és a gépelt szüzsé a szakma által elfogadottnak tekintett dramaturgia fogalma (F/16.), valamint a Magyar Színházművészeti lexikon elektronikus változata szerinti fogalom alapján minősített dramaturgiai teljesítmény szintjét akként, hogy egyéni-eredeti jelleggel rendelkezik? (A felperes 2. kérdése, amely tartalmilag ölelkezik a kirendelő végzés 1. kérdésével és a 6. kérdéssel. Az eljáró tanács a felek eltérő álláspontjainak összeegyeztetése útján fogalmazta meg a kérdést.)

Ad. 8. Megállapítható-e, hogy az új szüzsé az alaplumra, és nem a kézíratszüksére vagy a gépelt szüzsére épül (az alperes kérdése, 18. sorszámú irat)?

Az eljáró tanács megállapítja, hogy a gépelt szüzsé és az új szüzsé az alaplum és a kézíratszüksé olyan átdolgozásai, amelyek részben megvalósítják a kézíratszüksé többszörözését is. A gépelt szüzsé a kézíratszüksé közvetlen átdolgozása és részbeni többszörözése. Az új szüzsé a gépelt szüzsé közvetlen átdolgozása és részbeni többszörözése. Mind a gépelt, mind az új szüzsé az alaplum közvetett átdolgozása, emellett az új szüzsé a kézíratszüksé közvetett átdolgozása és részbeni többszörözése is. Új, független, az alaplumtól a „freie Bearbeitung” értelmében eltávolodott mű az ügyben nincs.

A szüzsék összehasonlításait akként volt érdemes elvégezni, hogy a másod- és harmadrendű alperes által becsatolt új szüzsé kézíratszüksével való összevetését kellett elvégezni. Ha itt megállapítható, hogy az új szüzsé a kézíratszüksé felhasználásával készült, akkor a közbülső munkafolyamat eredményének részletes vizsgálatától el lehet tekinteni.

Az összehasonlítást az eljáró tanács az F/14-es irat 3., 4., és 5. oldalán található összehasonlítás szűrőpróbaszerű ellenőrzésével végezte el, és megállapította, hogy az helytálló. Mind mennyiségi, mind minőségi szempontból az alperesi szüzsék a kézíratszüzsére épülnek, azok továbbalkotott, részben többszörözött, részben átdolgozott változatai. A különbségek (pl. Allan öngyilkosságának áthelyezése vagy a Blanche és a katonák jelenetrész változtatásai) egyéni-eredeti jellegű, az átdolgozás szintjét elérő változtatások, de a tartalmi és formai egyezések mértéke az összehasonlított szüzsékben túlnyomó.

Válasz a 9. kérdésre

Ad 9. Ha a 6. és a 7. kérdésre igenlő a válasz, és az új szüzsé felhasználta a kézirat- és a gépelt szüzsében megjelenő művet, továbbá ha sor kerül a kész balettmű új szüzsé alapján történő bemutatására, a kész balettmű tekinthető-e olyan műnek, amely a kézíratszüzsében és a gépelt szüzsében megjelenő egyéni-eredeti balettadaptáció alapján jön létre (a felek eltérő álláspontjának egyeztetése útján megfogalmazott, a felperes 4. kérdése alapján feltett kérdés)?

A kérdésre a kész balettmű ismerete nélkül szakértői biztonsággal válaszolni nem lehet. Ha az új szüzsét pontosan követő táncjáték lesz a kész balettmű (amely azonban a színpadra állítás során folyamatosan alakulhat), akkor a kész balettmű fel fogja használni a kézíratszüzsé és a gépelt szüzsé átdolgozásnak, tehát egyéni-eredeti alkotóteljesítménynek minősülő elemeit.

Válasz a 3. kérdésre

Ad 3. Ha az első kérdésre a válasz nemleges, mert a kézíratszüzsé nem tekinthető kész műnek, a szakértő állapítsa meg azt is, hogy az alperesek által becsatolt⁶ két változat (gépelt szüzsé és új szüzsé) olyan írott adaptációnak tekinthető-e, amely már alapjául szolgálhat a zenei rész megalkotásának, illetőleg a balett felépítésének!

Az első kérdésre az eljáró tanács igenlő választ adott, ezért nem szükséges a 3. kérdést megválaszolni.

*Dr. Bacher Vilmos, a tanács elnöke,
Dr. Faludi Gábor, a tanács előadó tagja,
Dr. Fodor Antal, a tanács szavazó tagja,*

Összeállította: dr. Tarr Péter

⁶ Az alperesek csak az új szüzsét csatolták be (12. sorszámú irat, A/II–III. 3. alatt). Az ettől eltérő kérdés, hogy a gépelt szüzsé is – vitatottan – a felperes és az alperesek közös teljesítménye. Mivel a kirendelés két változatot említ, az eljáró tanács a vizsgálatba bevonta a gépelt szüzsét is.